

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Халкыла аралы форум

Къыралны экономикасын айнытыуу онгларыны юсюнден оюмларын айтхандыла

Тюнене Петербургдагы халкыла аралы экономика форумда Россей Федерацияны Къырал Советини Консультатив комиссиясыны жыйылыуу болганды. Анда сёз регионлада шёндюго промышленность политиканы юсюнден барганды, ол Россей Федерацияны субъектлерини конкуренцияга чыдамлыкларына бла инвестициялары келирлерине къалай бла себеплик этгенине къаралганды. Жыйылыууа Юрий Ковков да къатышханды. Анда дагыда къыралны экономиканы айнытыуу баш жоллары да кеслерини оюмларын къырал властьны федерал органларыны, РФ-ни сатыу-алыу-промышленность палатасыны башчылары, бизнесменле, сынаулу экспертле бла аналитикле билдиргенди.

Къабарты-Малкъарны алып айтханда, мында 2016 жылны эсеплерине кёре баш капиталга инвестицияладан битеу да 35, 1 миллиард сом тошгенди, ол а 2015 жылдан 9,2 процентге асламды. Бюгонлюкде республиканы жеринде экономиканы торлю-торлю бёлюмлеринде 1,2 триллиондан аслам сомгъа 50-ден артыкъ инвестиция проект тамамлануада неда хазыр этиле турады.

Россей Федерацияны Къырал Советини Консультатив комиссиясы 2014 жылда ноябрьде къыралганын эсигизге салабыз. Аны баш борлары – Президентге къыралны бла РФ-ни субъектлерини социал-экономика айныуларына артыкъда бек чырмау этген сылтаулары тохташдырырга себеплик этиуду.

Тырнауудагы вольфрам-молибден магъаданы къазыуу жангыртыуу проекты кёргозтюлгенди

Петербургдагы халкыла аралы форуму майданларындан биринде Тырнаууда вольфрам-молибден болган жерни жангыдан къазып башлауу стратегиялы проект кёргозтюлгенди.

да вольфрам-молибден магъаданы жангыдан къазыуу эмда жарашдырууу проектине башха тийишли организацияла бла бирге энттада бир кере къаргъа, ол санда аны финан-экономика онгларын да билирге, анга кёре тийишли предложенияла да берирге буюрган эди.

Былтыр ноябрьде Россейни Президенти В.В. Путин Россей Федерацияны Правительствосуна Тырнауу-

Къабарты-Малкъар бла Сбербанк финанс-кредит жаны бла бирге ишлеуно кенгертедиле

Тюнене Петербургдагы Халкыла аралы форуму экинчи кюннде Къабарты-Малкъар Республика бла «Сбербанк России» ПАО бирге ишлеуно юсюнден келишим таусхандыла. Документге Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Ковков бла Сбербанкны президенти, правленини председатели Герман Греф

кели салгандыла. Келишимде финанс-кредит жаны бла бирге ишлеуно баш жоллары белгиленди, ол санда – инвестиция эмда инфраструктура проектлени бирге бардырырга, гитче эмда орталыкъ предпринимательлики айнытыуу себеплик этерге. Республиканы Башчысы РФ-ни

Къырал Советини консультатив комиссиясыны жыйылыууна да къатышханды. Анда сёз регионлада промышленность не даражада болганыны юсюнден барганды, Россей Федерацияны субъектлеринде конкуренцияны эмда инвестиция онглары иглендириуде аны магъанасы сюзюлгенди.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуна пресс-службасы.

Ёмюрлюк хазнабыз

Аны бийик поэзиясы жолуму жарытхан ёчюлмезлик жулдузду

Ыйык күн, 4 июнда, закий поэт битеу дуниягъа белгили Къулийланы Къайсын ёмюрлюкге кетгенди тамам 32 жыл толлукъду. Шайыр арабызда болмагъанлыкъгъа, биз аны ариу ауазын эшитгенлей, сёзюно бирикдирген кючюн сезгенлей, осуятын эсибизде тутханлай, назму тизгинлерин къатлап-къатлап окъуйбуз. Кеси кетгенликге, аты унутулмагъан инсаннга уа сауду, ол бизни арабыздады дерге боллукъбуз.

Къабарты-Малкъарны халкъ поэти, Ленинчи, СССР-ни, РФ-ни да Къырал саугъаларыны лауреаты Къулийланы Къайсын Малкъарны эм ариу тийрелерини биринде – Чегем ауузунда жаратылганды бу дуниягъа. Жерини айтат табиийгъаты, таза суулары, чучурлары, бийик тау тёппелери, къушла учхан чууакъ кёго болгандыла аны сабийлигини ахшы нёгерлерини, артада жырлатхан, учундурган болумлары да.

1940 жылда жаш поэтни «Салам эрттенлик!» деген биринчи назму

жыйымдыгъы да битеу тегерекдеги тамашалыкъгъа жарыкъ салам беруизны тутханды. Ол жыйымдыкъда поэзияны жолуна энди тохтаган фахмулу назмучу сабийлигинде кёрген хар болумну юсюнден къууанч халда, тюрсюнлю боюлану да къошуп, хапарлайды. Ол тизгинлери бла Къулий улу битеу адам улугъа ариу жырын эшитдиргенди, асламланы жюреклерине жетип, кесин сюйдюргенди.

Бюгонлюкде, биз оюм этгенден, Къайсынны юсюнден махтау сёз айттып турур кереклиси да болмаз. Ол ёмюрледе да кесини сыйлы жерин алайсыз да тапхан инсанладанды. Алай дагыда закий жазган назмоланы, поэмаланы, башха затланы окусанг, суйсенг-суймесенг да, аны ауур акъыллылыгыны, огурулулугу-ну, ачыкъ жюрекчилигини юсюнден энтта сагъышланаса.

Сейир туюолмюдюле, 1939 жылда 22-жыллыкъ жашны «Къартлыкъ келсе» деген назмусуну тизгинлери,

ала устаны огурыда сагъынылган ышанларына шагъатлыкъчадыла:

*Жашла тепсегеннге
къарап,
Жашлыгъымы эсгерирме:
-Да, жашлыкъ эмиллик
атды,
Мени жыгъып кетди! –
дерме.*

Ахыры 2-чи бетдеди.

БИЛДИРИУ

Эсгерликдиле, гюлле саллыкъдыла

КЪМР-ни Культура министрствосу 2017 жылны 4 июнюнда 11:00 сагъатда Къулий улу проспекте Къулийланы Къайсынны эсгермесине гюлле салуу боллугун билдиреди.

Къулийланы Къайсыннга хар бирибиз да ол мени шухумду, устазымды, деп айталлыкъды. Нек дегенде аны поэзиясы – огурулулукъну, бийик культураны, адеплиликни, адам улугъа суймекликни юлгюсюду. Ол жаланда поэт фахмусу бла угъай, энчи инсан ышанлары, уллу, халал жорети бла кесине тартханды.

Нальчикде тюбешиуден сора культураны бла искусствону келечилери, республикада жашагъанла, закийни фахмусуна табынганла жыйылып, Чегем шахарда Юй-музейге атланырыкъдыла.

Тилибизни
сакълау - халкъыбызны
сакълауду
2 бет

«Машукъга» атланары-
дан алгъа - курсла
3 бет

Сылтаула угъай,
амалла табаргъа
керекди
9 бет

Бир-бирлени
тукъумлары
тохташдырылгандыла
11 бет

Аны бийик поэзиясы жолуму жарытхан ёчюлмезлик жулдузду

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Сакъалым акъ

болгунчунга,

Ишлей жашарга сюеме.

Жашлагга: «Жигитте

кибик

Жашагыз дуняда!» -

дейме.

Акъыл бла адамлык бирдиге, дегендиге бурунгулула. Бу сөзле Къулий улану юсюнден да айтылгандыла дерге тийишлиди. Мамырлыкда, уруш алакыда, киши жеринде да Къайсын бир торлю чурумлаа, абындырырга кюрешенлеге, кыйынлыклагга да къарамаганлай, адамлыкны байрагын бийикде тутханаданды. Поэт кыйда болса да, ёз жерин, суйген тауларын, миллетин бир заманда да унутмаганды, кыйын юнжонде ала болгандыла аны таанчагы, аны ийнаныуу, ышаныуу да.

Ташла мени атымй

айтханлай,

Ауа келеди манга

узакдан:

- О, кыйдаса? Кел! - деп

кыйчырганлай,

Ён эшитиледи манга

тауладан...

Бу кюнледе биз акъылманн жашауун, чыгармачылыктын эсибизге тюшоре, кёп затны юсюнден сагышланабыз. «Къайсын, поэзияда Сизни эм бийикликке эркинлигиз

барды», - деп жазганды Борис Пастернак кыагытларыны биринде. Къулий улану ол теппелеге уа аны фахмусу бла бирге жаньча кёрген халкы миндиргендиге. Поэт анга къуллук этгенича, жамауат да керти уланын багъалаганды, сыйын-намысын да бийикледе элтгенди.

Алай болмай да не амалы бар эди. Чегем тарындан, халкыны жюрегинден, ортасындан уллу жашауа атлаган инсан назмуларыны кёбюсюнде сиймекликке махтау жырла такъганды, ата-анагъа, тишируу, сабийге, бек башы уа - Тууган жерге, адамлагъа. Къатындагыланы жарсыуларына тюз кесиникелегеча инжиле, излегенне болушлук тапдырырга кюреше, поэт кесими неда башханы бушуу деп айырмаганадан болганды.

Аны уллу жюреги Хиросимада ишлеге ажим этгенча, къоншуда ауруп жаткан къартха да бирча эзилгенди. Ол тюрлю юлмюдо уллуда гитчени кёре билю, гитчеде уа - уллуну:

О, сауузуну жангызлыгы Сен

къалай

Кыйын боласа, не узунду

кечени!

Тангынг да, ахшамынг да

бир сыфатлы,

Ётмегинг да, суунг да

бирча ачы!..

Игилик... Аны хар адам кесича ангылай болур. Алай ахшы-

лык этдим деп махтанмагъанлай, аны керек жерде сездиралган уллу адамлыкны излейди. Къайсын да кёлере эс тапдырганды, кёл этдире да билгенди. Закийни таньганла ол затланы юсюнден ол кеси артык айтырга сиймеучо эди, дейдиле. Анга шагъатлыкны уа поэти назмуларындан биринде: «Игилик этдим деп кыйчырган - аманлык этген кибикди», - дегени да этеди.

Чегемден жырчы Къулийланы Къайсынны адам улугъа сиймекликден къурагъан поэзиясы, белгилисича, кёлени тамашагга къалдырганды. Аны тизгинлерине Анна Ахматова, Борис Пастернак, Николай Тихонов, Чингиз Айтматов, Василь Быков, Мустай Карим, Расул Гамзатов эм кёп башхала да бирча бийик багъа бичгендиле. Кесими заманында Индианы премьер-министри Индира Ганди да Кремльде приёмда таулу поэти тизгинлерин эшитдиргенди, аланы кертиликлерине, огурулулукъдан толгъанларына эсин буруп.

Кесими юсюнден айтсам да, Къулийланы Къайсынны чыгармаларын окугъан кезиумде, акъылман поэти солуун сезгенча, ышаруун кёргенча болама. Къулий улану ариу поэзиясы жолуму жарытхан жулдуздан бириди. Кыйын сорууларыма алада жууапла тапханмы кзууанам,

мудахланган кезиулеримде да биягъы алагъа къайтама, аны «жаралы ташын» эсгереме. Поэт сауду, биргебизгеди!

«Кёк чинарла», «Жаралы таш», «Жер китабы», «Ашхам», «Учуп баргъан къанатлыла», «Адам. Къанатлы. Терек» эм кёп башхала бизге, шёндю жашагъанлагъа, уллу, багъасы болмагъан саугъача къалгандыла. Аладыла жашау кыйматланы, чынты патриотлукъну, кёзбаусулукъну, таза жоурекликини, халаллыкны ёлчемлери, юлгюлери.

2017 жылда саудуни Къулий улану 100-жыллыкынын белгилерикди. Ол жаны бла миллетде да уллу ишле тындырыладыла: профессор Эфендиланы Салих халкъла арлы конференция тураргга хазырланады, Къурайы Хадис «Къайсыннга жою атлам» хунаны сюегенди, Чегем шахарда Юй-музейде магъаналы ишле этиледиле, Къулийланы Элизат закийни юсюнден басмагга китапла хазырлай турады, жетжилык жашчыгым а нёгерчиклери бла бирге «Огурулу гумулжукъну жомагын» сийюп, сейрге къалып окуйду. Поэт сауду, ол бюгюн да биргебизгеди!

**ЖАНГУРАЛЛАНЫ
Нажабат.**

Баш редакторну сёзю

Тилибизни сакълау - халккыбызны сакълауу

Тил...Къысха, кесгин сёз. Алай ол кёп сагышла, соруула туурарады. Алимле адамланы бир бирлери бла сёлеширге онг берген амалды деп кыйгъанлыккъга, барыбыз да тюшонебиз, аны магъанасы кылай чексиз деменгиледи, теренди, кенгди.

Бу фикирни кертилигин кёргозтор ючюн нарт сёлерибизни эсибизге тюшюрейик. Ала асламдыла. Бир ненчасын айтайык: «Суйдюрген да тил, бездирген да тил», «Тили бирни - тини бир», «Ана тили - ананы ауазы», «Тил жюрекке жол ишлейди». Эм элиси уа: «Тилсиз миллет жокъ болур».

Бизни жазуучуларыбыз, поэтлерибиз а ана тилибизге къаллай бир аламант, кючлю, жюрекке жетген чыгармала жоралагандыла. Къайсындан башлайык. Тынгылабыз:

Сен болмасанг, биз да

сёзсюз-тилсиз,

Сен барда, бушууубуз болур

сел.

Санга тилек эте, жашайбыз биз,

Къууанчыбыз, жарсыуубуз да -

сен.

Отарланы Керимни тизгинлерин а ким сансыз этип къоялыккъды:

Дуняны биринчи сёзю «ана»

Эсе, ол багъалы сёзю ма мен

Ана тилимде айтхана, аны

Унутуруму бош сакълайсыз

менден!

Бу къысха айтымланы, назмуланы не мурат бла келтиреме мен. Сиз билмегенде угъай, болсада арт жылда нек эсе да акъылдан кете турган затны ачыклар, чертир ючюн. Закийлерибиз, акъылманларыбыз толу ангылагандыла, халкъ тилин тас этсе, аны маданияты, адабияты, жомакълары, таурухлары, жырлары, тёрелери, энчилиги, эм башы уа кеси окуна дуп болукъларын.

Аны себепли биз, бир этносандан артха къалмай, кыраллыккыбызны белгилерин, миллет ышанларын, шартларын бек къаты, кыйгырыулу тутаргга керекбиз. Ол санда газетибизни да. Аны кыйматы, иги оюмласакъ, уллуду. Нек десегиз ол жалаанда тюрлю-тюрлю информацияла, отчётла, интервьюла басмалау бла келкенин къалмайды. Аны баш борчу - тилибизни, культураккыбызны сакъларгга эмда айнытууга себеплик этюдю.

Ма аны ючюн чакъырабыз биз сизни миллет газетибизге жазылыгыз, окугуз деп. Аны бетлеринде чыкган материалла бла сабийлеригизни, туудукъларыгызы шагырейлендирип туругъуз. Ол оюму, хакъны сезип, анга сингип, тюз оноу этсек, тамата тёлюню, айтхылык, фахмулу адамларыбызны осуятларын толтурлукъбуз. Алай бу уа бай, шатык тилибизни ёмюрюн узайтырыккъыз.

АТТАЛАНЫ Жамал.

ПРИЁМГГА АЛЫУ

Келгенлеге тынгылап, кётюрюлген проблемаланы тамамларгга сёз бергенди

РФ-ни Къырал Думасын депутаты Адальби Шагошев бу кюнледе жамауатны приёмгга алганды. Бу жол анга кеслерини жарсыулары, тарыгыулары бла 20-дан аслам адам келгендиге. Алагъа тынгылап, депутат болушургга сёз бергенди.

Биринчи тишируу аны юйюрю кыйын жашау болумгга тюшгенине, кёп болмай атасы ёлгенине тарыгып, ахча болушлукъ тилегенди. Дагыда ол кёп жылланы жашау болумларын игилендиргге очердеде тургъанын, алай кезиуден-кезиуге аны тизмени ахырына кёчюргенлерин да айтханды.

Ызы бла уа огары черекчи тишируула келгендиге. Ала элни Плодопитомник деген микрорайонунда жашайдыла, алай кёп жылланы ичинде юйлерине газ тарталмай кыйналдыла. «Элде 52 юйюр барбыз. Газ быргыламы тартыр ючюн 500 минг сом керекди дегендиге районну администрациясында», - дегендиге ала.

Адальби Шагошев болушлукъчусуна болумну тинтирге буюрганды. «500 минг асыры кёпдю. Алай бу тёлу законлагга бузукълукъ этмей эсе, ахча излербиз», - дегенди ол.

Депутатха ахча болушлукъ

излеп нальчикчи тишируула да келгендиге. Ала айтханырчы, экисини да сабийлери кыйын аурундула, алагъа реабилитация этер, бассейнге жюрютюр ючюн уллу къоранчла этиледиле.

Тарыгыулагга тынгылагандан сора Адальби Люлевич журналистлени сорууларына жууапла бергенди. Ол айтханыча, алгъаракълада ахча болушлукъ тиле келгенле аслам болгъан эселе, бюгюнлюкде уа шахарларынды, элдеринде болумну игилендиргге суйгенле кёбюрекдиле. «Бизни халкъ жашагъан жерлери ючюн жу-

уаплыккыны ангылайды, тиреди. Шахарларын, элдерин тапландыруу жаны бла башламчылыкълары уа сейридиле. Алай а адамларыбыз кёп болгъаны бек къууандырады», - дегенди.

Дагыда ол РФ-ни Къырал Думасы «Депутатны кабинети» деген проектни башлагъаны юсюнден да билдиргенди. Ол а парламентарийле айырууларгга дайым да байламлыккыла жюрютюр, жерине келаймай эсе, приёмланы, айырычула бла тюбешилени Интернетни болушлугуу бла бардыруу ючюн этиледиле.

Парламентарий приёмлада айтылган тилеклени асламын власть оргланланы тамамларгга онгары болгъанын да чертгенди. Алай бир-бир къуллукчула ишлерине ат башындан къарагъанлары ючюн адамла приёмлагга жюрюрге, болушлукъ излерге тюшеди. «Жамауатны бла властын араларында байламлыккыла болсала, алагъа кабинеттен кабинетге айланыр кереклик боллукъ тойюл эди», - дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Хазырланыу

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде «Машукъга» барырдан алгъа республиканы келечилери тийишли курсла ётгендиле. Аны чеклеринде, тренерле бла экспертле болушуп, проект менеджментден эм башха предметледен да билимлерин кючлендиргендиле. Алай бла жаш тёлю форумга республикадан билимли эм тире къауум атланарыкъды.

«Машукъга» атланардан алгъа - курсла

Биринчи кюн мында пресс-конференция къуралганды, соруулары болганла да экспертледен толу жууапла алгандыла. Жыйылынуу ётдюрген Любовь Крысина билдиргенге кёре, юч кюнню барлыкъ «Предмашукъ» жаш тёлюню билим беруу жаны бла излемлерине, къыралда жаш тёлю политикага эмда СКФО-ну айнытуу стратегиясына тийишлиликде жарашдырылганды.

Жылдан-жылгъа Къабарты-Малкъарны келечилери проектлерин игиден-иги эте барадыла. Анга къатышханла, социал-экономика проблемаланы кётюргенлеринден сора да, аланы тамамларча амалланы да айтадыла. Форумга хазырланыу система тёреге айланганды. Юч жылны ичинде бу жаны бла уллу жетишимле болгандылае. Жаш адамла социал проектлени толуракъ ачыкъларга эм тийишлисича жарашдырырга юйренгендиле, деп билдиреди тренер Мария Галцкая.

КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла

министерствосунда Жаш тёлюню ишлери жаны бла управленийны таматасы Александр Водопьянов айтханыча, республиканы таматалары бла профильли ведомство жаш тёлю бла байламлы ишлеге хар заманда да тире къатышадыла. «Сагъынылгъан форум билимигизни ёсдюрюрге ахшы себепликди. Барыгызга да жетишимли болуп къайтыргызыны тежейме», - дегенди ол.

Форумда Шимал - Кавказ федерал округну айнытуу бла байламлы темалагъа жораланган проектлеге аслам эс бурулукъду. Келир жыл Россейде Предпринимательствону жылына озарыкъды. Ол себепден жаш тёлю анга тийишли эс бурурга керекди. Эл тийреле бла байламлы проектлени да кёбейтирге тийишлиди.

Къыралда экономиканы халы осал болгъан заманда, муниципалитетлеге болушурча, инфраструктураны айнытырча проектлени да жашауда бардырырга керекди. Аны бла бирге башха темала да сююжлукъдуле. Хар замандача аланы

арасында: жаш адамланы билимлерин ёсдюрюу, эл миюкню эм илму-техника чыгъармачылыкъны айнытуу да магъаналы жерни аладыла.

Ючюнчю кюн кеслерни проектлерин 50-ден аслам адам къоруулаганды. Жыйылынуу кезиюнде ала ишлерин тийишли халда кёргозторча рекомендацияла да берилгендиле. «Предмашукъга» къатышханла тренингле, практикулма бардыргъан специалистлеге эмда жыйылынуу къурагъанлагъа ыразылыкъларын билдиргендиле.

- Тюбешиюно бек жаратханбыз, аны юйретуу программасы да бек бай эди. Мындан арысында да ол бардырыла турур деп ышанабыз, - дегенди аладан бири Аслан Нагоев.

- Мен былтыр «Машук-2016» форумну куратору болганма, быыйл да аллай онг чыгъарыгына ышанамма. Жыйылыуула билими ёсдюрюрге, форумга хазырларнырга келгенме. Быыйл тюбешиюно да жаратханма. Аны магъанасы жаш адамлагъа уллуду, - дегенди Шамиль Гигиев да.

«Машук-2017» быыйл 5-19 августда Пятигорск шахарда барлыкъды. Тёреде жюрюгенича, ол эки кезиуге юлешинирикти. Биринчи къауум «Развитие территории: экология региона» деген чакъырыуу бла бардырыллыкъды. Ол кеси да юч кесекке юлешинирикти: «Проект. Команда», «Карьера. Творчество» эм «Наука. Бизнес». Экинчиси уа «Развитие территории: экология и общество» деген ат бла ётерикти. Ол да быллай кесекледен къуралады: «Лидерство. Общество», «Информация. Безопасность» эм «Спорт. Патриотизм».

Форумну кезиюнде тренингле, пресс-конференцияла да болукъдула, озгъан жылланы жетишимли проектлеринден кёрмиюч да къураллыкъды. Алгъа жылладача, бу жол да жаш адамла белгили политикле, бизнесменле, спортчула эм артистле бла тюбеширкидиле. Быыйлгы форумну эки кезиюне да Къабарты-Малкъардан 205 адам къатышырыкъды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Сакъ жауунланы хаталары Ставрополь крайда кёп жерлени суу басып, андан 8 минден аслам адамга хата жетгенди, саулай да 2 миллиарддан аслам сомга заран тошгенди, деп билдиргендиле губернаторну пресс-службасындан.

Табигъат къыйынлыкъны хатасы жетгенлени хар бирине 100 минг сом тёлениу башланганды. Биюонлюкге ол болушукъну 800-ден аслам адам алганды.

Къагъыт производство жангыртышыкъды

«Картонтара» ООО Адыгеяда къагъыт производствону жангыртыуа 10 миллиард сом бёллюкю. Аны юсюнден республиканы башчысыны къуллугъун толтурган Мурат Кумпилов бла «Картонтара» ООО-ну директорларны советини таматасы Анатолий Штейнберг Петербурдагы халкъла аралы форумда келишимге кёл салгандыла.

Республиканы кюнюне - энтта да бир межям

Ингушетияны Къурулуш министрствосу республика къуралганы 25-жыллыгы байрамларыкъ кюннге талай объекти ачарга мурат этеди. Аланы араларында Сунжа шахарда отдан къутхаруучуланы хазырлагъан колледжни төрт къатлы межяма да барды. Анда 550 окъуу жер, спорт зал, ашхана, юйретуу мастерскояла, китапхана, тишлеге багытуу кабинет окъуна болукъдула, деп билдиргендиле республиканы правительствосуну пресс-службасындан.

Чеченде отлукъ учууракъды

Республикада бензинни багысы тошгени эсленгенди. RNS информация агентствосу Росстатны шартларына таяны билдиргенге кёре, Грозныйде АИ-92 34,13 сом, АИ-95 эм андан да ёргеси - 37,21 сом, дизель отлукъ - 31,12 сом туродыла. Ол а Шимал-Кавказ федерал округну шахарларыны барысындан да учуду.

Грантлагъа тийишлиле сайланадыла

Къарачай-Черкесни Эл миюк министрствосу «Малчылыкъ бла къоршеген элли (фермер) юйюр миюкленни айнытынуу» ведомстволу целевой программасына кёре берилген грантлагъа тийишли болгъанланы сайлайды. Конкурс 1 июньда башланганды. Анга къатышырга сюйгенле ол кезиюден башлап 15 кюнню ичинде министерствога тийишли документлени келтирирге керекдиле.

«Мама Патимат» биринчи балачыкъланы алгъанды

Сабийлени халкъла аралы кюнюнде Шимал Кавказда бек уллу перинатал аралдан бири - «Мама Патимат» - Дагъыстанда ачылганды. Аны 150 ундуругъу барды, ол арт заманда чыкъган тынгылы оборудование бла жалчытылганды. Республиканы саулуу къаулау министри Танка Ибрагимов айтханга кёре, анда ишлерге билимли да, уста да специалистле сайлангандыла.

Энди миллиардерлери да барды **Дагъыстанда** декларация кампанияны эселлери чыгъарылгандыла. Быыйлы 16 майна дерри кезиуге алынган шартла регионну жеринде миллионерлени саны ёсгенин, бир миллиардер окъуна болганын ачыкълагандыла.

- Битеу да республикада файдаланы юслеринден 12 минг 953 декларация алынганды эсенге. Ол а былырдан 86-ге кёлду, - деп къатлайды «Дагестан» РИА Федерал налог службаны Дагъыстанда Управленийны келечисини. Предпринимательледен 1677 декларация алынганын, ол а былырдан иги да аз болганын (3098) белгилерге тийишлиди.

Информагентстволаны билдирулерине кёре **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлаганды.

Аскер-патриот юйретуу

«Жетишим» атына кертичи болду

Тырнауузну 6-чы номерли орта школунда окъуучуланы аскер-патриот ниетде юйретууге, жашланы аскерде къуллукъ этиуге эмда бу жаны бла вузада окъуугъа хазырлауа энчи эс бурулганлай келеди. Ол а выпускникле тийишли билим бла сынау алып, кюч-къаруу жыйып, керек болса, Туугъан журтубузну къорууларга сюелир ючюн этиледди.

Жыйырма алты жылны ичинде уа школну жаш аскерчилерини «Жетишим» командасы Малкъарукъланы Махтин башчылыгында, «Хорлам» аскер-патриот оюну муниципал бёлюмюнде башхалагъа ал бермейди, республикалы даражада да кёп кере хорлагъанды. Ол себепден РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Чекчи управленийсыны жаш чекчилени араларында ведомствону башчысыны саугъасына конкурсха

чакъырылганына сейир этерча туюлду.

Кёп болмай а «Шалушка» окъуу базада конкурс кезиюлу 9-чу кере бардырылганды. Анга республиканы 12 командасы къатышханды. Элбрусчу жаш аскерчиле жырлап, автоматны жыйып, тизгин болуп барып башхаладан айырмалы болгандыла, эстафетада да сынауларын кёргозгендиле. Аппайланы Замир бла Отарланы Амина уа, ушкодан илишанга атып, бек иги мараучула болгъанларын билдиргендиле. Ала 60 ошкодан барысын да къытхандыла. Адмир Гаппоевни уа гранат атыудан жетген болмаганды - 49 метр.

Алай бла «Чекчилени жаш нёгерлерни» аскерпатриот оюну кубугу тырнауузуулагъа жетгенди. «Жетишимни» таматасы

Малкъарукъланы Махти айтханыча, ала бу жетишимге төрт жылны хазырланганларын чертгенди. Энди уа жаш аскерчилени асламы чекчиле болурга, Ата журтубузну къорууларга сюйгенлерин айтадыла. Команданы келечилери уа аскер вузга чакъырылгандыла.

Анатолий ТЕМИРОВ. СУРАТДА: «Жетишим» команда.

ОНОУЛАШЫУ

Бизнесге чырмаган затланы баямлагандыла, аланы тайдырыр мадарларын белгилегендиле

РФ-де Бизнес-омбудсменле 9-чу Битеуроссей конференцияларында былтыргы ишлерини эсеплерин чыгаргандыла. Москвага битеу да 80 оубдсмен, ол санда Къабарты-Малкъарда предпринимательлени эркинликлерин къоруулау жаны бла уполномоченный Юрий Афашижев, власть органланы эмда жамауат биригулени келечилери да жыйылгандыла. Конференцияны баш темасы уа РФ-ни Президентине Предпринимательлени эркинликлерин къоруулау жаны бла уполномоченный Борис Титовну докладын сыюу болганды.

Хар жыл сайын РФ-ни Президентине бу доклад этилирини аллында регионлада Уполномоченныйла бла экспертле анда кёргюзютелген жарсылуны сюзедиле. Аны эсеплери не кёре, «Россейде бизнесге чырмау этген сылтаулану эмда аны юсонден оумла»

китабын жарашдырырга материалла сайланадыла. Быйыл анга 269 проблема эмда 600 чаклы оюм тошгенди. Кёп тюрлю сфералада, ол санда контроль-надзор, антимонополия, коррупцияга къажу ишледе, налога жыйыуда, гитче эмда орта бизнесде, суддени оноуларын толтурууда, къурулушта, жашуа журтла – коммунал молкде эм башхалада болумну игилендируу жаны бла предложенила да туура этилгендиле.

Тобешиуде кезиуонде контроль-надзор органлада жумушланы электрон халда тамамлау амал синдирилди барганына энчи эс бурулганды. Биогюнлюкде, информативно-коммуникация технологияла тири аиный барган заманда, ол тюз оноу болганы баямды, алай бизнес а анга терк келиширми? Жыйылууда бу сорууга да жууап табарга кюрешилди.

Келир жыл ветеринар сертификация электрон халда тамамланып башланыргыны юсонден да айтылганды конференцияда. Малчылык бла кюрешген предпринимательле анга толугу хазыр болмазла деген къорккуу барды. Уполномоченный миында къырал налог службада онлайн-кассала синдируу жаны бла сынауу хайырлангыга, аны юсоу бла тазирле салыуу да кечирекке кечюрюге болдугу билдиргендиле.

Бизни республикада, башха регионладача, болуу органла бла Уполномоченныйни институту быллай кассаланы синдируу бла байламлы жумушланы бирге тамамларга кюрешилди. Сёз ючюн, налога телеучолеге эмда предпринимательлеге контроль касса техниканы хайырлануу жаны бла жангы жорукъланы ангылатхан дерсле бардырыладыла.

Тёрели монополияланы тарифлери, коммунал сетлеге къошулууну хакы энчи тинтилгенди. Келтирилген шартлага кёре, быллай инфраструктура монополияланы къоранчлары сылтаусуз кёторюлюдюле. Алай ала кеслери уа, алай бирге къыйматлы ишлерге итинмейдиле. Быллай шартла кёп болганларына РФ-ни Генеральный прокураторасыны кёп регионлада бардырылган сыююлерини эсеплери шагъатлык этдиле.

РФ-ни Президентине Предпринимательлени эркинликлерин къоруулау жаны бла уполномоченныйни докладында транспорт сферага энчи бёлюм жораланады. Жыйылууда къатышханла транспортха контроль этиу, пассажирлени ташыуда контракт системаны хайырлануу, тахографланы синдируу, Ространснадзорну машина-

ланы жюрююне чек салыуу бла байламлы жумушланы да сюзгендиле.

Уполномоченныйни институту бизнесде болган проблемаланы ачыкълау эмда тамамлау жаны бла уллу иш бардырганын конференцияны эсеплери шарт кёргюзгендиле дерге боллукду. Саулай алып айтханда, къырал эмда тамамлау жаны бла уллу иш бардырганын конференцияда предпринимательледен кёп къалмай 37 минг обращение келгенди. Аланы беш мингден къалганына жууап берилгенди.

Конференцияга къатышыу, башха регионладан коллегаларыбыз бла ушакъ этиу, бизнесни проблемаларын сыюу – ол бары да республикада Уполномоченныйни институтун айнтырга себеплик этерик ахчы сынауду, дегенди Юрий Афашижев.

УБАШЛАНЫ Мурат.

Жамауат палата

КъМР-ни Жамауат палатасыны социал политика эм саулуук сакълау комиссиясы къурап «тёгерек стол» болганды. Анда «Къабарты-Малкъар Республикада гражданы энчи къауумларына къырал болушлукну юсонден» регион закон къалай толтурулганы сыюулгенди. Анга саулуук сакълау министр Светлана Расторгуева, Парламентни Социал политика, урууну эм саулуук сакълау жаны бла комитетини башчысы Ху-

саулуук сакълау ведомствону жанындан къаллай себеплик этилгенни юсонден Светлана Расторгуева билдиргенди. Ол айтханга кёре, шахар эм район багыу учреждениялада ала саулуукларына къаратадыла, керек болса, докторла аланы халларын юйлерине барып тинтедиле. Мында багъар онг жокъ эсе, «Медицина болушлукну хакъсыз берууну» программасыны чеклеринде министерство аланы федерал медицина

Тапландырыу

Малканы ызы тюрленирликди

Малка черекни Къарагъачны тийреси бла барган кесегинде суу ызы тапландырыу ишле бардырыладыла. Аланы баш мурагы-аны ызын тюрлендириуду. Бу жумушну тамамлау элге бек магъаналыды, нек дегенде къабырланы суу алып кетерге къорккуу баямды. Андан сора да, аны къатында сибирь яздадан къырлыган малланы асылган жерлери да барды. Ол жукъган ауруу, суу талай кетсе, жангыдан чыгарына къорккуу уллуду.

Малка республикада черекледен бек уллууду, дерге боллукду. Жылны бу заманында уа ол бютунда толу болуп келеди. Акъсакъалла айтханга кёре, элли жыл мындан алга аны ызы бусагъатдан эсе жарым километрге узакъда болганды элден.

Былайда бу жууаплы ишлени тындырганла Малканы юсоу бла энчи транспорт бла ётерге тишеди. «Каббалководресурс» къырал учреждениены келечиси Аскер Шогенов билдиргенди, бусагъатда эки метр теренлигине эмда элли метр кенлигине суу ыз къаылады. Ол жумушланы беш жюз метрден эсе аслам жерде бардырыдыла. Къурулушчула бусагъатда башлаган ишлерин жайны ахырына тамамлауларына айтадыла.

Бизни корр.

Компенсацияла алыр ючюн изленген документлени азайтырга

сейн Кажаров, Пенсия фонду, Социал страхование фонду, районланы бла шахарланы жер-жерли самоуправление органларыны, жамауат организацияланы келечилери къатышандыла. Аны комиссияны башчысы Мухамед Шихабыхов бардырганды.

Ол бу законну тынгылы толтуруу республикада аслам адамга бек керек болганын чертгенди. Ала кеслерини заманларында кючлерин аямай урунуп, къыралны жанындан болушлук алырга тийишлидиле, дегенди.

Тылыны, урууну ветеранларына, политика кечюнчюлеге

бла жалчытады, дегенди ол.

Урууну, иш бла жалчытыу эм социал къоруулау министерствону келечиси Аслан Кумыков да гражданы бу къауумларына къаллай себеплик этгенлерини юсонден билдиргенди. Алай бла 2016 жылда 42 668 адамга республиканы бюджетинден 267 544,70 минг сом тёлленгенди. Коммунальный тёллеу ючюн 54 744 инсанга 208 346,30 минг сом компенсация этилгенди.

Талай законну статьяларына тюзетиуле этилгендиле, жангыз жашаган абаданлагъа не да жангыз да ишлемеген пенсионерлар кюралган юйорлеге болушлук этиуно жангы мадарлары белгиленгендиле. 70-жыллыклагъа кёп фатарлы юйлеге капитал ремонтха жыйылган налогну жартысы, 80-жыллыклагъа уа аны 100 проценти компенсация халда къайтарылады, дегенди ол. Артур Шогенов билдиргенге кёре, бу налогну республикада жашаганланы жангыз 15 проценти тёлленди, быйыл а – 43 проценти.

Алай жыйылганла 70-80-жыллыклагъа льготаланы къайтарыуда кёп ангылашымган кезиу болганын чертгенди. Мухамед Шихабыхов, пенсиячылары

атларындан сёлеше, ол компенсацияны алыр ючюн алага аслам документ жыйарга, аланы уа арта дагыда социальный къоруулануу органлагъа этирге кереклисин билдиргенди. «Аланы асламысы уа жангызлай жашайдыла, органлагъа жюрюп айланырга онгары жокъду. Закондан бу жерни кетериге жараммаймыды?»

Бу ишни женгиллендирирча Парламент Къырал Думага закон чыгарыу тилек ийсе керек эди,» - деп къошханды ол. Залда олтурганла уа инсан паспортун кёргюзтсе жетмейди, деп да айтхандыла.

Палатаны социал политика эм саулуук сакълау комиссиясы башчысы орунбасары Доти Бажев да кёлле компенсацияларын алага къаллай льготала тийишли болганларын билмегенлери ючюн алмагъанларына шагъатлыкъ этгенди эм Урууну, иш бла жалчытыу эм социальный къоруулануу министерствога ангылашыу ишни бардырырга кереклисин эсертгенди.

Жыйылууну эсеплерин чыгъара, палатаны башчысыны орунбасары Людмила Федченко комиссияга мындан арысында да бу закон къалай толтурулганына контроль этип турурга кереклисин айтханды. Ахырында «тёгерек столга» къатышханла сейрлерини болган органлагъа бла организациялагъа рекомендацяла этгендиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Сылтаула угъай, амалла табаргъа керекди

Къабарты-Малкъар къырал университетде Отарланы Керими атын жюрютген малкъар маданият ара тили, маданияты, адабияты айнытуугъа себеплик этиу жаны бла тюрлю-тюрлю ишле бардырады. Алгъаракыла да уа аны директору Тюбейланы Светлана школчулары бир-бирлерине сабийлеге аталган чыгъармаланы окурларын тилегенди. Ала уа Мусукаланы Сакинаты назму, хапар китапларын бла жомакълары сайлагъандыла. Ол себепден Светлана Мухтаровна алагъа поэт бла тюбешу кырагъанды.

Анга Кенделенде Хутуйланы Ханпийини аты бла кырал музейни директору, педагогика илмулары доктору Энейланы Лидия, «Минги-Тау» журналны баш редактору, поэт Додулары Аскер, белгили жазычу, КъМР-ни культурасын сыйлы къулу къычуу Шауланы Хасан, КъМР-ни Журналисттерини союзуну председатели орунбасары Шауланы Разият да къатышкандыла.

Тюбешуну башлай, Тюбейланы Светлана Мусукаланы Сакинаты бошдан чакырылмагъаны белгилегенди. Ол сабийлеге деп онбир китап чыгаргъанды. Аланы араларында жомакъла, нарт таурула, назмула, оюнла, пьесала, эрберле да бардыла. Бир-бир назму китапчылары уа гитчеле алада суратланы кеслери боярча жарашдыргъандыла.

Болсада, -дегенди Светлана Мухтаровна, - ата-анала сабийлеригиз таула нек билмейдиле десенг, тийишли чыгъармала жокъдула деп сылтау этдиле. Интернетде бир тиширзу былай жазады: «Бизни жазычуларыбызны китаплары басмадан чыгадыла, сатылдыла, алай аланы араларында гитчелеге жазылгъанлары уа жокъну орунундадыла». Башхасы уа: «Мени сабийим, китапта суратла болмасала, окургъа соймейди. Аны сылтау - ол магъанасын аныламайды. Сёз ючюн, айыуны юсюнден хапар, назму, жомакъ жазыла эсе, ол аны сыфатын керсе, терк анылайды магъанасын да», - дейди.

Дагыада биреу а психологу Шауланын юлгоге келтирди. Ол сабийге туугъан ююннен окъуна башлап ана тилинде жомакъла, назмула окургъа, миллет макъамлагъа, жырлагъа тынгылататуртургъа кереклисин чертеди. «Аны кесим да анылаймы, алай заман тапмай кыламы аны», - дейди ана. -Бу башында айтылган затла

мени эрттеден бери къайгъы этдиле. Биз бу арада балаларыбыз ёз тиллерин, маданиятыбызны, адабиятыбызны да билерча этер ючюн, къолубуздан келгенни аямайбыз.

«Эльбрусид», жаш тёлү ара да бу ишге уллу къошумчулук этдиле, сау болсунла. Ала кеп тюрлю жомакъланы ана тилге кечюрдиле, бешик жырланы, халкъ оюнланы да дисклеге жаздырадыла.

Ол затла бары да бек игидиле, алай, не десек да, китапка жетген а жокъду. Анга бютунда ариу суратла салынып жарашдырылса уа, кесине тартады, жазылгъаны магъанасын ачыкълайды, -деп, Тюбейланы Светлана жыйылгъанлары аны юсюнден оюмларын айтырларын тилегенди.

Энейланы Лидия сабийни алгъадан мурдору болмаса, школда, вузда да ол затла киши юйретмезлигин айырып айтханды. «Адамны гитчелигинде эшиттени, билгени эсинде къалады. Атам юйретген назмучукъланы бюгюн да унутмагъанма», -деп къошканды. Андан сора да, ол школлада жазычула бла тюбешуле кырауну магъаналыгъа санагъанды. «Бизни мектепде Гытуулары Максим бла тюбешу болгъан эди да, мен андан бери аны назмуларын сойюп окуйма, ала манга артда жашауумда да бек жаргъандыла», -дегенди.

Лидия Адыхановнаны миллет адеп-къылыкъны тюрлене баргъаны да жарытады. «Арт заманлада элге барсам, гитчеле абаданлагъа ёрге турмагъан, жол бермеген кезиулеге, дагыда бизни миллет адебибизге келишмеген къылыкълагъа тюбейме», - деп, ол уастанла, ата-анала да ол затлагъа эс бурларын тилегенди.

Шауланы Хасан а школлада тюбешуледе терк-терк бола туруучуун, уастанладан бир-бир ата-анала сабийлерине ана тил керек тюрлюде деп сиеледиле, деп эшитгенлерин айтханды. Кесини ёз тилин билмеген, башханы да биллик тюрлюде, дегенди. Аны бла бирге уа ол ёсюп келген жашчыкъланы бла къызчыкъланы араларында малкъар тилде назмула, хапарла жазаргъа сиегенле да болгъанларын, ала чыгъармаларын «Минги-Тау», «Нюр» журналлагъа, «Заман» газетте да келтиргенлерин чертип, аны иги шартха санагъанды.

Шауланы Разият а Мусукаланы Сакинаты чыгъармалары ана тилин терен билерге себеплик этгенлерин белгилегенди. Аны жомакъла, назмула китаплары Уралгъа, Къазахстанга, дагыда кеп жерлеге жиберилгенлерин, ала ючюн жазычу уллу бюсюреу, ырызлык алгъанын да эсертгенди.

Додулары Аскер а Башкъортостанда кёренин юлгоге келтиргенди: «Бир жол аны ара шахарыдан бир терт сагъат барып, элледен биринде сабийле бла тюбешибиз. Анда Тюркден келгенле да бар эдиле. Мен а алагъа тауа: «Къара бауда - акъ къозула», - дейме. Олсагъат: «Тишле!» - деп жууалайдыла бирча. Башха элберлерими да тынч анылайдыла. Аны айтханым, бизни тилибиз узакъгъа барады, байды, ариуду. Аны бютун иги билерге сие эсегиз а, «Заман» газетни, «Минги-Тау», «Нюр» журналланы окургъуз», -дегенди.

Мусукаланы Сакинаты республикада, андан тышында да сабий жазычула, аланы чыгъармалары бла таныш болуп, аладан кеп затла юйреннгенин айтханды. Ишим юсю бла сабийле бла терк-терк тюбешеним себепли ала окуркы назмула, жомакъла, хапарчыкыла жазып да алай башлагъанма, дегенди.

Ана тилин билмеген адам артда сокурманмай къалмайды, - деп чертгенди ол. - Балаларын ол жаны бла жарлы этген ата-анала алагъа игилик этмейдиле. Сабийни ёз тилин, миллетин, журтун да сюерге юйретирки затладан бири - аны тарыхыды, айтхылы инсанлары, аланы ёхтемлик келтирген ишлери.

Сёз ючюн, бизни айтылган адамларыбыз революциягъа дери кезиуден бери болуп келедиле, къыралда, андан тышында да уллу ишлеге къатышкандыла, махтаула, орденле, майдалла да алгъандыла. Хар бир тукъумну эзде къалгъан ахшы келчилери болгъандыла. Аланы юслеринден билдире турургъа керекди сабийлеге, эсериулене жазып жыйышдырыргъа, музейлеге элтип берирге.

Ызы бла назму окургъанла, поэти жомакъындан сахна оюн кырап кёрюттенле да КъМКУну ректоруну грамоталары бла сауғалангандыла. Ахырында уа къонакыла Мусукаланы Сакинаты китапларындан кыралгъан кёрмючге къарагъандыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

Соруу

Сиз къонакъ алыргъамы неда къонакыгъа барыргъамы сюесиз?

Тинтиуле кёрюзтгеннге кёре, Россей Федерацияда жашагъанлары алтмыш эки проценти бюгюн жууукълары, шухълары бла тюбешулене кафеде бла ресторанда бардыруну иги санадыла. Республикабызда да хал ол жорукъгъа айлана тургъаннга ушайды. Аны бла байламлы биз бир талай адамгъа быллай соруу бергенбиз: «Сиз къонакъ алыргъамы неда къонакыгъа барыргъамы сюесиз?». Жууапла бла жууучуларыбызны шагъарей этебиз.

ГЕККИЛАНЫ Солтан,

КъМР-ни билим беруу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министрни орунбасары:

-Къонакыгъа барыргъа да бек ыразыма, алай къонакъ алыргъа уа бютун бек сюеме. Мен бизни юйюбюз а къонакысыз болмагъанна юйреннгенде да, аны излегенлей турама.

Кафеледе, ресторанда тюбешулене артык жаратмаймы, ала, къалай эсе да, сууугъуракъдыла. Юйюбюз барды, бир бек аламат столла къурамаса да, хар ким да суйген, жаратхан таулу хычинле бла уа сыйлаулукумыз.

МОКЪАЛАНЫ Владимир,

РФ-ни Художниктерини союзуну члени, жазычу, музыкант, Суратлау искусстволаны музейини къулу къычу:

-Мен къонакъланы бек жаратама, кесим барыргъа уа артык ыразы болмаучума. Алай къонакыны да къонакъ биледи. Юйюме огурулу, жорегим тартхан, ниетлирибиз келишген адамланы, шухъларымы чакырыргъа сюеме.

Кафеледе тюбешу а казна ишге ушайды, жылыулукъ жокъду. Мен аны тюзге санамаймы. Бютунда жууукъларыны уа къонакыгъа жаланда юйюнге алыргъа керексе.

БИТИРЛАНЫ Ханфа,

КъМР-ни МВД-сында миграция службаны

управлениясында баш специалист, полицияны полковниги:

-Бир-бир шухъларым, тенлерим бла юйюмде, диванга тынч олтуруп, хапар да айта, заманны алай оздурурга сюеме. Къууанчларын, туугъан кюнлерин, къурманлыкъларын да кафеге неда ресторанда барып ётдюрюрге итингенле шёндө керти окъуна кёпдиоле. Кертиди, алада келгенлеге шапалыкъ этмейсе, чапмайса, алай аны не берекети барды?

Юйюмде жазыргъан аш-суугъа бир зат да жетмейди. Кесинг къууангы жазыргъан азыкыны юйюмде неда арбазында къонакъларыны аллына салгъан къалай хыччуунду.

ТЕТУУЛАНЫ Хадис,

«Къайсыннга жюз атла» фонду председатели:

-Къууанчымы юйюмде, арбазымда этерге кюрешеме. Сёзсюз, фатарлада жашагъанла амал тапмай эте болупла кафеде, ресторанда тойларын, алай анда аш аламланы, сабийлени, таматаланы да бирге олтуруп ашагъанларын, ичгенлерин жаратмаймы, ол адетни, терени бузууду.

Таулулада келининг, киеуонг да арбазымда онг аякъ бла кирсин, деген сёз барды. Ол къууанч бла берекети бла келсин деген магъананы тутады. Алай а кафеге жыйылдынг эсе уа, анда да адет-терени бузмай бардыргъа керекди деп, алай къараймы.

ШАУАЛАНЫ Айдар,

предприниматель:

-Мен элде жашаймы, бек уллу юйюм да барды, алай къызны, жашны да тойларын. Нальчикде ресторанда этерге тышгенди. Жангы жууукъ юлюшлерим бла келшимибиз алай болгъанды.

Сёзсюз, кесим а ол къууанчларым юйюмде, арбазымда этилселе, ыразы эдим, артда алай да эттениме. Болсада тойланы, туугъан кюнлери ресторанда этгенлени да анылаймы, хар ким да онгуна кёре этеди.

ЮСОКЛАНЫ Мария,

юйюмде:

-Къарындашымы къызы эрге баргъанлы эки-юч жыл озгъанды, алай жууукъ-ахлу аны тоюн эсибизге тошюрсек, аркабыз титирейди. Эки къатлы бек уллу юйю барды, къолайы да игиди, алай киеу жёнгерле 120 адам болуп келгенлеринде, абсызрак, не этерге билмей къалгъан эдик.

Ол кюн биз къыйналгъаны бюгюн да унуталмаймыз, иги кесек заманы эс жыймай тургъанбыз. Андан бери тоину кафеде, ресторанда этер жанлымы.

ХОЛАЛАНЫ Марзият

жазыргъанды.

-Аслан Юрьевич, биринчиден, сиз таматалык этген бөлүмнө эчтиликтерини юслеринден айтсагызыз эди.

- Бизни баш борчубуз - акыйбалык болмагынланы араларында аманлыкчылыккыны профилактикасын бардырыу, аланы эркинликтерин саклауду. Биз кыйын жашау болумга тыюшкен юйорле бла энчи жушуша тамамлап, алада ёсген балала жамауат жоруклагга сыйырмагын болумлаа кыатышмазча мадарла толтурабыз.

- Жамауат жоруклагга сыйырмагын дегенни да аныгыларга эди. Балаларына артык бек жарсымагын юйорле бла тамамланган профилактика мадарла кыалайладыла?

- Сёз ючюн, сабийлерибиз орамлаа бошланып, садакча типеп айланганлары тюз тойюду, биз анга кыажу уллу иш тамамлайбыз. Дагыда аланы ичги затладан да сакларга тийишлиди. Бизде уа, жарсыуга, былай шартла бардыла.

Кеслерини ата-аналык борчларын толтурмагын, сабийлерине зорлук сынатхан, тойген, артыктык этген юйорле бла аныгылау ишге, аланы жууагы тартыуга уа энчи магына бериледи. Алагга уголовный ишле да ачабыз. Алай аны атааналаны жууагы тартыу ючюн уггай, ала кеслерини борчла-

рын толтуруп башламасала, сабийлери сыйырылыкларын эслерине салыр ючюн бардырабыз. Сынау кёргозгенича уа, профилактикадан эсе, былай мадарла теркирек жетедиле адамны эсине.

- Республикада эсепде ненча акыйбалык болмагын бла

учреждениялагга жетдирилгенди, 60 социальный кыоруула органланы кыорулары берилгенди, 68 юйорлерине кыайтарылгандыла.

Тюрлю-тюрлю аманлыккыла этгенлери ючюн а ич ишле органлагга 1200 сабий келтирилгенди. Аланы асламы

тырчады. Сабийлени сауукларына кыаратырга, солургга онглры боллуктуду. Каникулла юч ай бара эселе да, эсепде болганла бла инспекторларыбыз энчи ишлегенлей турлукдула.

- Ич ишле министерство школчула бла бардыргын бо-

Дата

Быйыл 31 майда РФ-ни МВД-сында акыйбалык болмагынланы ишлери жаны бла бөлүмнө 82 жыл толганды. Бизни бла ушакка КМР-де Ич ишле министрствону полицияны участка уполномоченлирини ишлерин кыурау эм акыйбалык болмагынланы жушушлары жаны бла бөлүмнө таматасы Аслан Ашхот республикада ёсуп келген тёлюнө аманлыкчылыкдан саклау, аланы праволарын жалчытыу кыалай кыуралганыны юсюнден айтханды.

Бизни кыйгырыуубуз - ышангысыз сабийлени аманлыклаган тыйыуу

кыйын жашау халга тыюшкен юйор бардыла?

- Профилактиканы толтурууга жууагы органла бла бирге рейдле бардырыуубуз. Былтыр а 1062 тинтиу кыуралганды, аланы кезиунде 257 акыйбалык болмагын эсепге алыннганды. Ол санда 250 сабий, адам да кыарамай, орамда айланганлары ачыкланганды, аладан 91 сауук саклау

школчуладыла. Бююнлюкде акыйбалык болмагынланы ишлери жаны бла бөлүмде эсепде 241 сабий бла 193 юйор турадыла.

- Школ бошалып, каникулла башлангандыла. Бу кезиуде уа ПДН кесини ишин кыалай толтурулукту?

- Бизде эсепде турганлагга санаторийлеге путёвкала алырга кыолубуздан келгенни ай-

курсланы бла викториналы юслеринден да айтсагызыз эди.

- Быйыл билим бериу учрежденилада 49 акция болганды. Ол санда «Закону рыцарлары», «Килилики дерси», «Сауукту юйор», «Наркотикиз дуния» эм башкала. Алай ёсуп келген тёлюнө патриот ниетлеге юйретир, окуучулары Росейни Конституциясы, уголовный, административ законла бла

шагырей этер мурат бла кыураладыла. Бу кюнледе уа Терекде «Закону рыцарлары» деген конкурсу ахырггы бөлүмю бардырылганды. Ол а анга кыатышхан жаш адамлагга уллу байрам болганды: ала кеслерини оюнларында ичгиликни, наркоманияны, башка кыужур шартланы хылыкча этгенди. Андан иги профилактика керек да тойюлду.

- Ушагыбызда службаны ветеранларын сагыинмай болмайбыз.

- Мен бек алга полицияны майору Кычмезланы Любовну эмда полицияны подполковниги Аслан Ципиновну атларын айтырык эдим. Ала ишлерини керти профессионаллары эдиле, жарсыуга, жашу жоллары юзюлгенди. Болсада аланы атлары бизни жюреклерибиздеди.

Аладан сора да майор Тебуланы Серафиманы, подполковниги Хожаланы Светлананы эсгериге сөюме. Аланы сынаулары шёндюно полициячылаа сайлаган усталыкларына сөймеклики юлгосюду.

Коллегаларымы профессионал байрамыбыз бла алгышлай, бу кыйын, алай жамауатча магыналы ишде жетишмиле тилерге эмда борчларына кертичиликлери ючюн ырызлыгымы айтырга сөюме.

Басмага ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Ара тепевидение

Кыараучула суйген бериуню жалган саугыалары

Белгилисича, «Поле чудес» берилге келгенле Леонид Якубовиче берген саугыала студиядан тюзонлей Москвада ВДНХ-ны Ара павильонуна жибериледи. Келтирилген аш-азыккы бла уа жыйылган кыараучуланы сыйлайдыла.

Интернетде уа телеюнюн бардыргынга туттурулган затла алгындан хазырланган «жалганладыла» деген оюмла дайым айтылганлай турадыла. Аланы (саугаланы) тюз да сьемка башлангыны аллында ойнаганлагга программаны редакторлары юлешеди, дейдиле. Биз а «Поле чудесни» кыураучулары, аллай бетсизлик этип, миллионла бла кыараучуланы алдагынларын бла кыалгынларын билдирге кыорешгенбиз. Чыгырмачылык жолун

энди башлагын Миша Майер (керти туктуму Коткин) бир ненча жыл мындан алга Сибирини Чунский деген гиче элчигинден ара шахарны бойсундуругга келгенди. Жаш кёп программалаа кыатышханды, ол санда «Званый ужиннге», «Давай поженнимсяга!». Ахырггысында Мишага шарк костюм кийдирип, жыл санын төрт жылга таматарак этип, атына да Майкл дегенди. Андан сора да, сөймеклигини юсюнден ёторюк хапар айтдыргандыла. Алай башлагын а ол «Поле чудесден» этгенди.

- Анда мени цыганлыныча омакыландыргандыла, кызыл келек да кийдиргенди. Нек дегенде Успенскаяны «Гитара» деген жырын айтырык эдим да, - деп хапарлайды ол

интервьюларындан биринде. - Жабыула артында былай айт деп бурюгандыла: «Иркутскдан келгенме, ма дангыл жилекле, ма жууала». Уялган эдим, саугыала меникиле тойюл эдиле да. Да хо... Чыгыма, барабанны буруп, эки харфны билеме. Ызы бла DVD-плеер берип, ашырып жибереди. Чун мөн он жыл жашаган шахарды, эфирде Иркутскданма дегениме анда манга бек айып эдиле.

Арославльчи Иван Коптев да «поле чудесчилени» бериуню бардыргынга саугалары жалгынла болгынларын айтады:

- Якубовиче аберице келтириу борчлу халдады. Ол хар кимни да эрикдирген ишди, алай программаны редакторлары ол болумну оюннга кыатышханланы хар бири бла да энчи сюездеди. Мен Ярослав областьда Данилов шахардан кеси аллына юйреннген художник Василий Бахарев жазган суратны эм машокчукда ётмек кыатханланы келтирирге сөе эдим, юйюмю тюз да кыатында эки низам колония орналганлары себеппи.

Алай «Поле чудесни» чыгырмачылык кыаууму манга дагында тутмакыла кийиууо габарына да тутдырганды. Капитал-шоуда аш-азыккы сауугула уа барысы да кертиле тойюлдуле, аланы останкинчула хазырайдыла. Сёзге алып айтсак, Владивостокдан тётя Зинаны боршу жолда ачып кыаллык болур эди.

Алай быйылны 12 майында бериуге кыатышхан Кострома областыдан Татьяна Изюмова

уа Якубовични болушлукчулары жахылайды.

- Кыалай-алай болса да, хар ойнаганнга кыонаккы юйде хахксыз жашарга онг барды, - деп ышарады ол. - Леонид Аркадьевич бизни хар бирибиз бла да гримёркада беш минут чаклы бир ушакылашханды.

Саугаланы юсюнден айтсага а... Редакторла чертген эдиле, ала кёп болургга керекдиле деп. Башлангыны аллында оюннга кыатышханла анкетаны толтургандыла, анда уа кыалла саугыала бла келликсиз деген тизгин барды. Биз ючюбюзде битеу келтиргенлерибиз керти эди. Алай буреуленнге уа редакторла саугалар затынг жокк эсе, биз болушайыкк дей турганларын аз-маз эшитген эдим.

- Саугыала бламы келликсиз деп, менден алгындан окууна соргандыла, - деп эсгереди ючюнчю февральны оюнуна кыатышхан Инна Каменова. - Мен хау дегенме. Алай бла бөрекле бла торт этерге таукул болганма. Алай редактор санга аракык жетмейди, дегенди. Аны себеппи студияда берирча ичгини да сатып алып кыошхандыла.

Иннаны программанда Череповцен келгенница кёргозт-

генди. Алай ол Воронежденди, эрттеден бери Москвада жашайды.

«Поле чудесни» редакторлары оюннга кыатышханлагга бир тамаша затла тутдырууга сатып алырга итингенлерин бизге Удмуртиадан Рамил Нуриманов да айтханды:

- Аланы баш муратлары - кыонак келтирген сауга аны ёз жерине келиширча сайлауду. Багысы уа алай магыналы тойюлду. Не сөйсенг да тиле - сатып аллыкдыла. Алай ойнаганланы араларында кеслери айыргынны келтиргенде да тойейдиле.

Павлодардан Сергей Князев аллайланы санынданды. Алай ол, билмей турганлай, башка болумга тыюшкенди.

- Бизге кёп кере айтхандыла, барабанны буругга жетгенлей, созуп турмаганлай, саугаланы чыгыргыбыз деп. Мен, асыры абызырагандан, келтиргенлерини биргеме сөелген тиширви сёзю билгенден сора тутдыргынма. Эсепде уа алайын кесип кетергенди. Бек кёлюме тийгенди, нек дегенде продукциясы бла четенни татлы ашарыкыла чыгарган «Крендель» компанияны таматасы Зинаида Пархоменко жиберген эди.

Экрандан бизни дагыда кыалай алдайдыла

«Кел юйорленейк!»

Бу телешоуга энчи, башхалыча ушмагын жигитини терк-терк чакыра туруучула. Алпадан окууна белгиледи ала мында кеслерине жашау нёгер тапмазлыклары. Сёз ючюн, силикондан келген кыз Олеся Малибу, тапсыз кылыккы Гоген Солнцева, ал тишлери да болмай, асыры боялгандан бети кёрюмюген Сетьде аты айтылган Света Яковлева. Телевиденияда оуочула энчи сифатлыла кыараучулаа төрели адамдан эсе сейир кёрюнген сунадыла.

«Экстрасенсени сермешери»

Онжети сезонну ичинде сермешде эл бла бир билгич, обур кыаруларын сынагандыла. Аланы хунерликликери кертиси бла да сейирсиндиргенди. Бериуню ал кезиуде бардырган Михаил Пореченков интервьюларыны биринде былай дегенди: «Мен ала бла кёп ишлегенме. Хар зат ёторюкю! Не убкядуур кереккиси барды? Кертини айтама». Аны сёзлерини тюзюккелерин бериуню бардырыу Катя Гордон эм «Битваны» кыонагы Наргиз Закирова да белгиледи.

«Акыйбалыкк болмагынланы ишлери жаны бла сюд»

Бу программда бу тизингени жазган автор кесини заманында 11-жыллык эгечи ууландырырга кыорешкен омаккы модель кызыны ролюн ойнаганды. Сюжет былкымсыз эди, алай манга 1500 чаклы бир сом тевеген эдиле. Бериуню битеу жийтерли актёрла эдиле. Сынамы болганы бла кыалганы алай магыналы тойюлду. Сайлау бек терк озады - жалаанда режиссёр берген текстини тап окургга керекди. Кюннге она бла «сюд жыйылуулары» аддыргандыла ала.

СУРАТ БАСМАЛАНГАНДАН СОРА

Бир-бирлени тукбумлары тохташдырылгандыла

Газетибизни Уллу Хорламны кюнүне аталган номеринде «Кимле болурла бу жашла?» деген кыска хапар басмаланган эди. Анда сөз Огъары Малкърдан Уллу Ата журт уруша кетген тогузуоланни юсюнден барады. Ала барысы да бирге суратха туюшуп турадыла. Ол кезиуге жангыз бирини аты белгиле эди.

Ол Черек аууздан, шендю топ болуп турган Зылгы элден **Жангуразланы Юсюню уланы Махтиди**. Россейни, Белоруссияны, Польшаны жерлеринде бардырылган сермешлеге кыатышханды. Къазауатдан сау-саламат келип, кечгюнчюлюкно да сынаганды. Азиядан кыайтхандан сора уа юйюрю бла Огъары Малкърда жашап турганды, 1981 жылда ауушханды.

Энди суратдагы башха жашланы юслеринден айттайык. Олтурганладан сол жанындан биринчи **Улбашланы Къонакды**. Ол къазауатдан сау-саламат кыайтхан хапары барды. Экинчисини бла ююнчюсюню атлары алыкъа белгисизди. Кыыйырддагы уа **Жылкыбайланы жашларыды** дейдиле. Атын а билалмайдыла.

Сюелгенледе сол жанындан биринчини аты да белгисизди. Экинчиси уа **Улбашланы Солманнаны жашы Абдуллады**. Бу жашла бла бир кюн къазауатха кетгенди.

Таганрог шахар тийресинде сермешлеге кыатышханды. Ызы бла Москва тийресинде. Аланы юслеринден жазгъан къагъытларында айта эди.

Биргесине уруша кетген Жангуразланы Махти аны 1942 жылда 7 ноябрьде Москвада кѳргенди. Аны юсюнда ол артда аны жууукларына айтхан эди. 1943 жылда уа Абдулланы Сталинграддан письмосу келеди. Анда ол: «Немисиле бла арабыз Мухол бла Мукушча жууукду», - дей эди.

Ахыр кере аны Улбашланы Идрис кѳргенди. 1944 жылда кюз артында ала Прибалтикада бир аскер бѳлюмде къуллукъ этгендиле. Бир жол командир Идрисни заданиягъа жибереди. Ол андан кыайтханда айтхандыла, алайда сермеш болуп, жерлешини жоулганын. Алай да жигит жаш Эстонияны Куяло шахарында асыралганды.

Кеси уа 1910 жылда Огъары Малкърда Шауурдатда туугъан эди. Урушну аллында жыллада элде ара мюлкде

эсепчи, бригадир болуп турганды. Юйдегиси уа Атта-сауланы Кизийка эди. Аланы эки жашлары, эки кызылары болганды.

Белгилегенибизча, сюелгенледе ортадагы жаш Жангуразланы Махтиди. Аны онг жанындагы **Гадийланы Татийни уланы Хусей**. Ол да къазауатдан кыайтханды дейдиле. Кыыйырддагы уа **Уяналаны Музафарды**. Аны андан ары къадары белгисизди.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Ыразылык

Жандауурлукъгъа - аш-азыкъ

хуржунла, китапла

Сокъурланы Битеуроссей обществосуну Нальчикде бѳлюмюню башчысы Улбашланы Халимат бу кюнледе редакциягъа сѳлешип, газетни юсю бла Ахматланы Назирге жюрек ыразылыкын билдирибизни тилегенди.

-Бизде эсепде кыркъ бала барды. Сабийлени кѳруулауну халкъла аралы кюнүне алагъа саугъа этерге болушсанг эди деп тилеген эдик да, Ахмат улу, экинчи да айтдырмай, ол жумушну кызына буюрады. Ол а эки жыйырма хуржунну аш-азыкъдан толтуруп келтиреди.

Дагыда мен «Русгидро» ПАО-ну Къабарты-Малкърда филиалны директору Игорь Кладькогъа да ыразылыкын билдирге сюеме. Ол, бу жандауурлукъ ишге къошулуп, кѳзюклери кѳрмегенлеге жараулу китапла жибергенди, - дегенди Халимат.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Редакциягъа письмо

«Къарачыгъыз, биз, таулула, къаллайлабыз дейме»

Хурметли редакция! Къадармы огъесе жазууму дейик, алай болуп, манга элимден, журтумдан кенге, башха миллет арасында юйюр къурагъа туюшду. Андан бери эки жыйырма жыл озду. Аллахны ахшылыгъындан, сабийле, туудукъла да бардыла.

Алай туугъан жерими бир да унутмагъанма. Жашыракъ заманымда терк-терк бара эдим элибизге. Арт кезиуге юйде да жумушла кѳбейип, жыл саным да келип, узакъ жол да кыыйнайды, аны себепли ата журтума алгъынча келалмайма.

Алай тансыкълыгъым а бекден-бек бийлей барады. Баям, къайда жашасанг да, уллу къыралгъа патчах окуна болсанг да, туугъан элинге, сабийлингиз озгъан жерге, жаланаякъ чапхан орамынга, тенглеринге, жууукъ-ахлуларынга жюрегингиз тартханлай турады.

Бир арада ѳз элим Къашхатаугъа келсем, кеси тилибизде чыкъгъан газетлени, журналланы, китапланы жыйышдырама. Орамыбызны, тийребизни суратха алдыра-

ма. Сора, ызыма кыайтсам, аланы окъуп, къарап, тансыгъымы алама.

Бу кюнледе уа манга журналист, жазуучу Османланы Хыйсаны шендю чыкъгъан «Балкария сквозь века» деген китабын жибергендиле. Анга къарай, къаллай бир зауукълукъ тапдым! Дуняяны мюлкюн берселе да, аллай бир къууанмаз эдим.

Эрттегили суратладан жарашдырылган китап. Бири биринден ариу адамларыбыз. Автор анча суратны кыайдан да мажарганды. Къоншуларымы чакъырып, алагъа да кѳргюзюп: «Къарачыгъыз, биз, таулула, къаллайлабыз!»,- деп ѳттемленгенме.

Бу китапны жарашдыргъан адам сизде ишлегенин соруп билгенме. Андан жазма редакциягъа. Аны автору Османланы Хыйсагъа жюрек ыразылыкын билдиреме, ѳмюрю узакъ болсун. Мындан арысында да жангы китаплары бла бизни къуруда къууандыргъанлай турсун.

Мавлия ЯКУБОВА.
Дагъыстан Республика.

Жазылыгъыз! Бу тапды!

Федеральное государственное унитарное предприятие «ПОЧТА РОССИИ» ФСП-1
Бланк заказа периодических изданий

АБОНЕМЕНТ На газету
(Индекс изданий)

Заман
Количество комплектов

На 20__ год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Куда
(Почтовый индекс) (адрес)

Кому _____
Линия отреза

ДОСТАВочНАЯ КАРТОЧКА
ПВ место литер

На газету **Заман**

Стоимость	подписки	руб. коп.	Кол-во комплектов
	каталожная	руб. коп.	
	переадресовки	руб. коп.	

<input type="text"/>	<input type="text"/>	город
<input type="text"/>	<input type="text"/>	село
<input type="text"/>	<input type="text"/>	район
<input type="text"/>	<input type="text"/>	улица
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
дом	копрнус	квартира
Фамилия И.О.		

Ыйыккызга зороскон

3 июндан 10 июньга дери

КЪОЧХАР. Бу кюнледе суйген адамларыгыз бла даулашмазгя кюрешигиз. Этерик жумушларыгызны юсюнден жууукларыгыз бла алгъодан келишсегиз иги боллук болур эди, баям. Ахча, ырыскы жаны бла кьюуанырыксыз.

ТАНА. Жулдузла сизге бу ыйыкда битеу жолла ачыкдыла дейдиле. Кезиуну оздурмаганлай, хар жумушларыгызны тамаларгя кюрешигиз. Жууукларыгызны жокъласагыз, аланы бек кьюуандырлыксыз.

ЭГИЗЛЕ. Жюрегигиз билдиргенге тынгылагыз. Ич сезимигиз сизни бу кюнледе кеп терс атмладан сакъларгя боллукду. Саулугуызгя эс буругуз. Юйюрююзде адамларыгыздан бири жолгя чыгъама десе, чырмамагыз.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Бу кюнледе сиз излеуну жолдасыз. Юйюрююзге эм жууукларыгызгя уа энчи эс бёлорге кюрешигиз. Жайда отпускугизну алыгыз, солуу кюнлеригиз ахшы боллукча кёрюнедиле.

АСЛАН. Хар зат кесигизни кюлугуздады, салган муратларыгызгя да женгил жеталлыксыз. Бу ыйыкда бир ненча ишни бир жолгя тамаларгя окъуна кюлугуздан келликди.

КЫЫЗ. Юйюр кырамаганла бу ыйыкда кеслерине жашау нёгер табарыкдыла. Келишимлеге, башха магъаналы кыагытлагя да кюркмаганлай кюл салыгыз. Бу кюнледе проектлеригиз жетишимли боллукдула.

БАЗМАН. Ырыскы бла байламлы жарсыуларыгыз тап жанына бурулукудула. Хар башламчылыгыгызны ахырына жетдирирге кюрешигиз, ансы кыатышдырып кыояргя кюрккюу барды.

АКЪЫРАП. Бу ыйыкда сизни жарык муратла бийлегенлей турлукдула. Ыйыкны ортасында ахшы тобешиуле боллукдула. Бир жууук адамгыз келип, ахшы хапар айтыргя да боллукду.

МАРАУЧУ. Бахчада ишлеригизни тамаларгыз, арбазыгызны, юйюрюзгю айбатландырыгыз. Бу кюнле сизге ол жаны бла бек игидиле. Сабийлеригизни жарсыуларына уллу кёллю болмагыз, тарыгыуларына энчи эс буругуз.

ТЕКЕМЮЮЗ. Ишигизде чыккъан жарсыула энтта да толусунлай кетерилмендиле. Аны себепли таматагыз, ишни нёгерлеригиз бла бир тилли болурга кюрешигиз. Жоллада энчи сакълык изленеди.

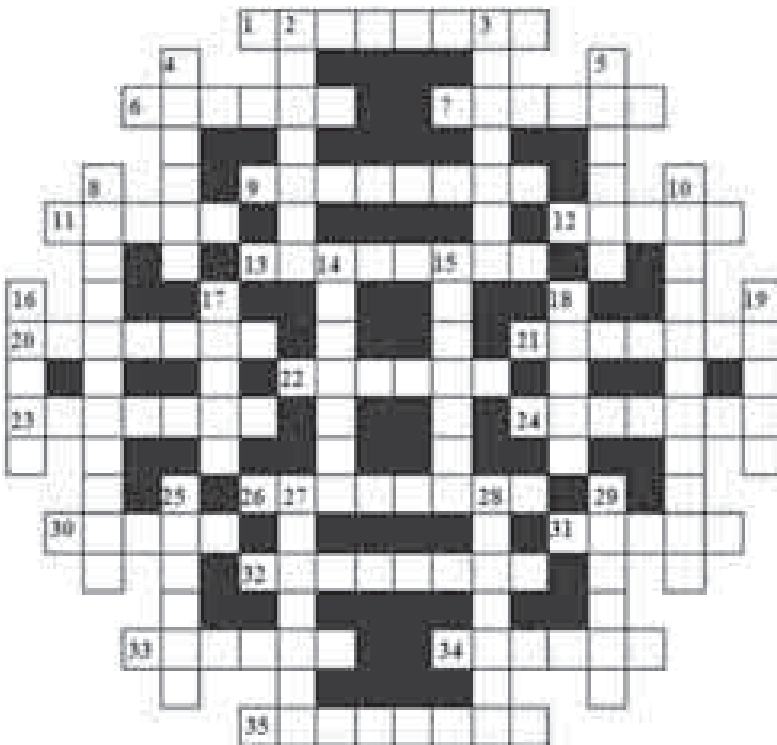
СУУКЪУЙ. Юйююзге керек техника сатып алыргя муратыгыз бар эсе, созуп турмаганлай, тюкеннге тебирегиз. Суйген адамгызгя саууга этеме деп тура эсегиз а, ол умутугузнун башха кюнлеге кыойсагыз игиди.

ЧАБАКЪЛА. Бу ыйыкны жюрек ырахатлы халда оздурурга сие эсегиз, чыккъан даулашлагя кыатышмазгя кюрешигиз. Сизни кюгузтахан адамла чыгарыкдыла, аланы айтханларына артык кыулак салмасагыз игиди.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Андан бизни учула окъла этгендиле. 6. Адамла арасында намисны бийиги, энишгеси. 7. Жууукла. 9. Ала муслиман жерде жашайдыла. 11. Нартюхе болады. 12. Искусство малкяр тилде. 13. Не ол, не бу жанына аудурулмаган болум. 20. Больницаны ишчиси. 21. Таулу эл. 22. Кыайыкны, кемени аязгя кёре элтген зат. 23. Нарт батыр. 24. Бизге Азиядан келген аш. 26. Юй кыанатлыны ызына ушагъан ханс (орусча: скополия). 30. Кыалам тартыу. 31. Бир бёлек. 32. Сууну аны бла ёнчелейдиле. 33. Мирзеуну ат суйген тюрюсю. 34. Анга хыанат этген иги туюлюду. 35. Мёлеклиги болгъан орус тиширыу ат.

ЁРЕСИНЕ: 2. Жигит, жигер адамгя айтадыла алай. 3. Жилек. 4. Хар неге да жарагъан дарман. 5. Бек иги. 8. Кюч-кыарыу бла биреуну кюрккютуу, азаплык берю. 10. Бир бирге жууук болуу, кыошулуу. 14. Уялуу, базынмау. 15. Ызлагъанда керек зат. 16. Эртте аманлыкчыны анга такъгандыла. 17. Жылы жерледе ёсген кёгет. 18. Окъуу юйде факультетни таматасы. 19. Кийикни тюрюсю. 25. Исси суудан келеди. 27. Дуниясын алышхан. 28. Желпек спорт бла кюрешген адам. 29. Кымачны бир тюрюсю.

ГАЗЕТНИ 90-91-чи НОМЕРИНДЕ БЕРИЛГЕН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 7. Алхам. 8. Кыаура. 9. Чана. 10. Кыпты. 12. Аркъа. 13. Урал. 15. Кыара. 19. Ёлет. 20. Айлык. 21. Алам. 24. Бант. 25. Кыарт. 28. Арба. 30. Орман. 32. Орам. 33. Амаш. 34. Кёгет. 36. Атлы. 38. Кыанат. 40. Трал. 41. Рахит. 42. Налчы.

ЁРЕСИНЕ: 1. Кыабартылы. 2. Ахча. 3. Омакъ. 4. Акъчы. 5. Сура. 6. Кыанкылдау. 11. Па. 13. Уят. 14. Ата. 16. Аякъ. 17. Ара. 18. Алабама. 22. Ант. 23. Жан. 26. Драматург. 27. Тазалануу. 29. Ара. 30. Окъа. 31. Нал. 32. Оба. 35. Ун. 37. Ыркы. 38. Кыаты. 39. Тана. 40. Тала.

Конкурс

Огъары Малкярны кийизлери сайлангандыла

«Гитче шахарланы бла эллени маданият тюрсюнлери» деген битеуроссей конкурсда Шимал-Кавказ федерал округну алты проекти жарым финалгя чыккъанланы санына киргендиле. Аны кезиулу кесегине энди Ставрополь край, Кыарачай-Черкес бла Шимал Осетия — Алания кыатышырыкдыла. Бизни республикадан Огъары Малкярда Совет Союзун Жигити Уммайланы Мухажирни атын жюрютген 1-чи номерли орта школ «Алтын кийиз» деген проектин кёргозгенди.

Конкурсха жиберилген 1011 ишден жарым финалгя 182-си сайланганды. Бек кеп проект бергенлени араларында алчылыкны Ставрополь тутады — ючюсюн. Кыалгъанланы биришер проекти барды. Кыарачай-Черкесден Россейни илмула академиясыны астрофизикалы лабораториясы жарым финалгя «Музей САО - от трилобитов до телескопов» деген проекти бла ётгенди. Шимал Осетия — Алания уа - «Школа этнической музыки» деген бла.

Конкурс быйыл 14 мартда башланган эди. Анда хорлагъанла уа 17 июльда белгили боллукдула.

Учредительле: Кыабарты-Малкяр Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретары),
МОКЪАЛАНЫ Зухура (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.
Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кыоруулау жаны бла Кыабарты-Малкяр регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532
Газетни басмагя КЪМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Налчык шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагытта кюл салынады. 20.00 сагытта кюл салынганда.
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА:
Текуланы Хауа - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 4-чю бетле),
Гезяланы Валентина - (9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 685
Багыасы 15 сомду

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Налчык шахар,
Ленин аты проспекти, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru